

Den Haag 1 september 2016

Het College van Burgemeester en Wethouders
Gemeente Den Haag

Leden van de Gemeenteraad
Gemeente Den Haag

Geacht College, geachte Raadsleden,

Onderwerp: nieuwe Haagse 'Agenda Groen voor de Stad' (RIS 294705)

De AVN zet zich al 90 jaar in voor bescherming van natuur in de stad. Daarom zijn wij blij met het concept voor de nieuwe 'Agenda Groen voor de Stad'. Het is goed dat bij elk nieuw project vanaf de eerste voorbereiding aan natuur aandacht wordt gegeven. De Agenda streeft naar een rijke natuur in de stad en wil het ecologisch netwerk verstevigen en groen beter beschermen. De AVN steunt nieuwe toevoegingen zoals aandacht voor de biodiversiteit en voor het klimaat. Dat geldt ook voor het belang van de aanwezigheid van groen voor de gezondheid, voor de economie en het vestigingsklimaat. Goed dat er beleid komt voor evenementen in het groen. Mooi ook alle initiatieven die erin staan om - al dan niet met bewoners - de stedelijke omgeving te vergroenen en te ontsteden.

In de agenda groen ontbreekt echter een essentieel punt uit het vorige groene beleidsplan, dat ook expliciet in de Agenda Groen moet worden opgenomen:

De Stedelijke Groene Hoofdstructuur behouden en versterken

Voor de toekomstbestendigheid van de biodiversiteit blijven zo groot mogelijke aaneengesloten groengebieden en verbindingen daartussen essentieel. Wat we in vergelijking met het vorige beleidsplan van de gemeente missen, is dan ook dat het gemeentebestuur zich verplicht om het groen van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur (SGH) duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken. Dat versterken gebeurt door groengebieden beter te verbinden en de bestaande verbindingen te behouden.

We vragen u dan ook de verplichting tot instandhouding en versterking van de SGH in het nieuwe raadsvoorstel en Agenda Groen opnieuw op te nemen. In het voorgaande plan stond dat het gemeentebestuur het groen in stand houdt door "het groen dat deel uitmaakt van de SGH in bestemmingsplannen, zowel in de planbeschrijving als in de voorschriften, ook als zodanig te omschrijven." De AVN vindt dat die bepaling nodig is om het groenbeleid handen en voeten te geven. Met de Omgevingswet zullen de bestemmingsplannen worden vervangen. De AVN beveelt aan de functies groen/natuur van het SGH op te nemen in de nieuwe Omgevingsvisie en het Omgevingsplan.

Samenvattend vragen wij u, uit het vorige groene beleidsplan, ook in het het nieuwe raadsvoorstel en de Agenda Groen expliciet op te nemen:

“Het Gemeentebestuur verplicht zich groen/natuur uit de Stedelijke Groene Hoofdstructuur duurzaam in stand te houden en waar mogelijk te versterken. Daartoe worden deze functies als zodanig opgenomen in bestemmingsplannen, en in de toekomstige omgevingsvisie en omgevingsplan.”

Met vriendelijke groeten,

Maarten Smies
Voorzitter

Aletta de Ruiter
Secretaris

Bijlage: Opmerkingen bij en voorstellen voor verbetering van Agenda Groen voor de Stad

Opmerkingen bij en voorstellen voor verbetering van Agenda Groen voor de Stad

Zie brief van de AVN van 1 september 2016

Opmerkingen bij de 'Agenda Groen voor de Stad 2016'

Pagina 5: Ambitie

"De ambitie is een verdere kwalitatieve ontwikkeling van het Haagse groen, ..."
De AVN stelt voor te spreken over 'een verdere kwalitatieve verbetering'

Pagina 7: laatste zin

"(zie kader bladzijde 6)."

Moet zijn: '(zie kader bladzijde 8).'

Bladzijde 8: kader

"Veranderend omgevingsbeleid

Het beleid en wet- en regelgeving voor de leefomgeving is sterk in ontwikkeling. We stellen voor in het nieuwe groenbeleid hier op voor te sorteren: deze Agenda kan als bouwsteen fungeren binnen de aanstaande Omgevingswet, die gemeenten de mogelijkheid biedt om een Omgevingsvisie op te stellen als integraal sturingsinstrument. "

Dit is een belangrijk punt. Het houdt in dat de Agenda Groen maatgevend zal zijn voor de ontwikkeling van omgevingsvisies en omgevingsplannen.

Pagina 13-15: Opmerking stadsgesprekken en Agenda Groen

Punt 6: "Het bestaande groen moeten we behouden en uitbreiden."

Het beleid uit 'Groen kleurt de Stad' in stand houden en versterken; SGH ook opnemen in de Agenda Groen. Zie pagina 19.

Dit is te zwak. We gaan er van uit dat het wordt behouden.

De reactie 'Agenda Groen' ook expliciet opnemen in Hoofdstuk 5 en niet alleen hier laten staan als reactie op opmerkingen in de stadsgesprekken.

Compensatie als voorwaarde voor onvermijdbare ingrepen in de SGH.

Punt 12: Reactie 'Agenda Groen': "Het beleid is gericht op het verbeteren van de kwaliteit van de groengebieden en verbindingen."

Dit punt graag ook expliciet opnemen in Hoofdstuk 5.

Punt 13: Reactie 'Agenda Groen': "In aanvulling op hierboven komt er specifiek beleid voor het brengen van natuur van buiten in de stad."

De AVN juicht dit toe: Ecologische verbindingen tussen groengebieden behouden en waar mogelijk versterken. (zie ook boven)

Punt 32: Reactie 'Agenda Groen': "Groen zien we als een kwaliteit van de stad, toch kunnen we niet al het groen per definitie behouden. Het kan zijn dat er door veranderingen en/of ontwikkelingen groen verdwijnt. Dit dient zoveel mogelijk voorkomen te worden, maar als dat niet mogelijk is, dan dient het verlies zoveel mogelijk gemitigeerd en/of gecompenseerd te worden, waarbij intensivering van gebruik ook intensivering van (groen)kwaliteit betekent. Daarnaast is vanuit verschillende thema's beleid voorzien gericht op het uitbreiden van groen om de hoek, bijvoorbeeld in het kader van ontstening."

De AVN gaat ervan uit dat groen behouden blijft. Dit punt expliciet opnemen in Hoofdstuk 5. Intensivering van gebruik is dus alleen mogelijk als tegelijkertijd de kwaliteit van het groen wordt verbeterd.

Pagina 21: Een nieuwe paragraaf 5.2 opnemen over de Stedelijke Groene Hoofdstructuur met de punten hierboven en uit 'Groen kleurt de Stad':

1 De verplichting om de Stedelijke Groene Hoofdstructuur duurzaam in stand te houden en zo mogelijk te versterken.

2 Groen dat deel uitmaakt van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur ook zodanig te benoemen in omgevingsplannen, planbeschrijvingen voorschriften (zie 'Groen kleurt de Stad', blz. 27)

Dit zijn twee essentiële elementen die het groenbeleid handen en voeten geven voor natuurbescherming en die ontbreken in de 'Agenda Groen'.

Pagina 26: kader: "De nadruk ligt bij deze waarde vooral op de manieren waarop we het groen in de stad beter kunnen inzetten. We zien het Haagse groen als een vorm van kapitaal met maatschappelijke, economische en ecologische waarden. Het beheer en onderhoud zijn dan onderdeel van 'asset management': een noodzakelijke inspanning om ons groene kapitaal te behouden, dat essentiële een bijdrage levert aan het goed functioneren van de stad."

Inzetten (gebruiken) van het groen mag niet ten koste gaan van de waarde van het groen.

Pagina 27: Ambitie thema Biodiversiteit

Groen en verbindingen zijn essentieel voor de biodiversiteit. Biodiversiteit houdt in: aanwezigheid van verschillende soorten en variatie binnen de soorten. Wordt versterkt door grote aaneengesloten groengebieden en verbindingen daartussen. Dat verlaagt de kans van uitsterven van soorten en zorgt voor gezondere populaties. Maar het behoud van groen komt ook ten goede aan gezondheid, economie, klimaat, recreatie enz. Laat dit (groen en verbindingen) daarom in de nieuwe Agenda Groen terugkomen.

Pagina 34: Hittestress – Kernkwaliteit

Den Haag is waarschijnlijk de warmste stad van Nederland (www.hitte-eilanden.nl). Dit staat in contrast met de opmerking dat Den Haag relatief minder last heeft van hittestress.

Pagina 42-43: De AVN onderschrijft de uitdagingen en ambities.

"We streven naar stedelijke ontwikkeling door middel van een natuurinclusieve aanpak: al bij de eerste voorbereiding van projecten besteden we aandacht aan de meerwaarde van natuur." 'Aandacht' is vrijblijvend als dat niet bescherming tot doel heeft.

Pagina 43: Ontwikkelpad

De AVN beveelt aan om in de Agenda Groen al een natuurwaarden kaart op te nemen.

De kaart van de biodiversiteit op pagina 40 is in feite de nieuwe kaart van natuur in de stad. Men zou ook de kaart van de Stedelijke Ecologische Hoofdstructuur kunnen nemen uit de gelijknamige nota. In ieder geval vindt de AVN het belangrijk om de kaart van de natuur al aan de Agenda Groen toe te voegen. Nadere studie van de natuurwaarden en mogelijkheden tot verbetering daarvan kunnen worden opgenomen in de Nota Ecologische Verbindingszones.

Pagina 44: Natuur om de hoek – ambities stad

Behoud en versterking van de Stedelijke Groene Hoofdstructuur, aaneengesloten groengebieden en ecologische verbindingszones vormen de basis voor rijke natuur in de stad.

Pagina 52: kaart 'Ontspanning'

Het getekende fietspad aan het einde van het Zwarte Pad is zeer schadelijk voor de kwetsbare natuur in het Natura 2000 gebied, en moet niet worden gerealiseerd.

Wandelroutes:

De nieuwe knooppunten wandelroutes Zuid Holland ontbreken en kunnen worden toegevoegd.

Fietsroutes:

Mooi dat de lange afstand fietsroutes zijn opgenomen! Daarnaast zijn er nog het zeer aantrekkelijke knooppuntennetwerk fiets en de Parkenroute. Daardoor is een nieuw fietsrondje niet echt nodig, in feite bestaat er al een netwerk. Zet ze op de kaart!

Pagina 56: Ontwikkelpad

"In zijn algemeenheid geldt dat het evenement moet passen bij het aanwezige groen, zowel in draagkracht als in karakter." En: "Draagkracht: ruimte / mogelijkheden voor mensen, (tijdelijke) voorzieningen, parkeren etc."

Draagkracht is iets anders dan capaciteit. Dit gaat alleen over capaciteit; 'ruimte / mogelijkheden voor mensen, (tijdelijke) voorzieningen, parkeren etc.' kunnen de draagkracht te boven gaan.

Pagina 64: Ontwikkelpad

"De stedelijke groene hoofdstructuur blijft leidend bij ruimtelijke ontwikkelingen. We stellen spelregels op om voorwaarden aan ontwikkelingen te kunnen stellen, bijvoorbeeld natuurinclusief bouwen." We nemen aan dat hier bedoeld wordt: het behoud van de stedelijke groene hoofdstructuur blijft leidend ...

Opmerkingen bij Bijlage 1: Actualisatie Stedelijke Groene Hoofdstructuur

Voor de Erasmuszone is een 'streefbeeld' beschreven, maar voor de andere gebieden niet.

Nieuwe Scheveningse Bosjes:

...De bebossing diende ter bestrijding van zandverstuivingen en als attractie voor badgasten.

Scheveningse Bosjes:

na gemengd loofbos: *Op aandringen van Wethouder Ver Huell zijn in de 19^e eeuw heel veel bomen geplant en is de waterpartij aangelegd voor aangename wandelingen van de Hagenaars.*

Na recreatie: *Het gebied kan zeer worden verbeterd door de aanleg van verbindingen over de drukke Teldersweg.*

Schenkstrook, raakvlakken NW Hoofdroute. *Verwijderen: Schenkstrook ligt niet bij de hoofdroute.*

Opmerkingen bij Bijlage 2: Overzicht maatregelen / agendapunten

Maatregel 2: "Beleid ontwikkelingen op basis hittestress onderzoek TU Delft (inclusief nadere inventarisatie adaptief vermogen)"

Het is onduidelijk hoe dit kan uitwerken voor de thema's Biodiversiteit, Gezondheid en Ontspanning.

Maatregel 19: “Opstellen natuurwaardenkaart”

Deze natuurwaardenkaart zou moeten dienen om aan te geven waar de kwaliteit van de natuurwaarden moet worden verbeterd.

Maatregel 23: “Intensivering en/of aanpassing van de gebruikswaarde van het groen in de SGH op basis van nadere analyse plek en omgeving (aanbod + vraag): onderzoek + participatietraject +actieprogramma.”

De AVN vraagt hoe deze maatregel zich verhoudt met het behoud en de versterking van de natuurwaarden. De AVN benadrukt daarbij het belang van de biodiversiteit goed te waarborgen.

Maatregel 29: “Op basis van onderzoek t.b.v. evenementenpaspoort, actieprogramma opstellen voor aanpassingen (inrichting, beheer) voor specifieke groengebieden ten behoeve van het (beter) kunnen houden van de evenementen ter plekke.”

De AVN vraagt hoe deze maatregel zich verhoudt met het behoud en de versterking van de natuurwaarden. De AVN is van mening dat het aantal, de grootte en het tijdstip van evenementen moet worden aangepast aan het groen. En niet andersom: groen aanpassen aan evenementen.

Maatregel 31: “Opstellen spelregels t.a.v. groenkwaliteit voor nieuwe ontwikkelingen in het algemeen en m.b.t. de ontwikkelingen uit de Agenda Ruimte in het bijzonder, inclusief aangeven wat/welk groen minimaal behouden dient te blijven.”

De AVN adviseert dit punt aan te passen. Wat minimaal behouden moet blijven is de Stedelijke Groene Hoofdstructuur. Zie brief hierboven: de AVN beveelt aan dat het gemeentebestuur zich ook in de nieuwe Agenda Groen verplicht de Stedelijke Groene Hoofdstructuur te behouden en te versterken.